

Projekt
Krokus 

PODRĘCZNA
BIBLIOGRAFIA





Holocaust Education Trust Ireland
Learning from the past - lessons for today

Clifton House, Lower Fitzwilliam Street, Dublin 2, Ireland
 Tel: +353 1 6690593 Email: info@hetireland.org Website: www.hetireland.org



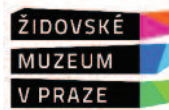
This material has been produced with support from the Department of Education and Skills, Ireland



Co-funded by the Europe for Citizens programme of the European Union



ZUKUNFT BRAUCHT ERINNERUNG



Kunsill Lokali Qrendi
Qrendi Local Council



Eko Centru Qrendi
Qrendi Eco Center



Na rynku wydawniczym dostępne są liczne publikacje dotyczące wydarzeń z okresu II wojny światowej oraz losów żydowskich dzieci w czasie Holokaustu. Niektóre z nich przedstawiają historie osób, które przetrwały wojnę i którym udało się uniknąć Zagłady. W innych opisane zostały historie ludzi, którzy próbowali im pomóc i ocalić ich życie.

Do list książek o tej tematyce można dotrzeć na przykład poprzez katalog internetowy Biblioteki Narodowej www.bn.org.pl, lub kontaktując się z takimi instytucjami, jak Żydowski Instytut Historyczny www.jewishinstitute.org.pl czy Muzeum Historii Żydów Polskich w Warszawie www.jewishmuseum.org.pl, lub Żydowskie Muzeum Galicja w Krakowie www.galiciajewishmuseum.org.

Książki wymienione w podręcznej bibliografii odnoszą się bezpośrednio do tematyki Holokaustu. Nauczyciele powinni zapoznać się dokładnie z treścią każdej z nich, zanim przedstawią je uczniom na lekcji. Mogą również uzupełniać listę o wybrane przez siebie pozycje.



Dziennik Anny Frank

W 1944 roku członek rządu holenderskiego na emigracji – Gerrit Bokestein – ogłosił w radiowej transmisji plan zebrania wszystkich informacji i pisanych dokumentów, stworzonych przez naocznych świadków okupacji nazistowskiej i cierpień narodu holenderskiego. W swoim wystąpieniu zwrócił uwagę, że tego typu dokumentami mogą być między innymi listy i pamiętniki.



Anna Frank, żydowska dziewczynka ukrywająca się ze swoją rodziną i przyjaciółmi w Amsterdamie, w ukrytej przybudówce jednej z kamienic, usłyszała tę transmisję i uznała, że to wspaniały pomysł. Zapisała potem: „Pomyśleć tylko, jak interesujące byłoby, gdybym mogła wydać książkę na temat ukrytej przybudówki”.

Od roku 1942, kiedy jej rodzina zaczęła się ukrywać, Anna zapisywała swoje przeżycia i doświadczenia w dzienniku. W maju 1944 roku jej pomysł nabrał realnego kształtu: „Po długim czasie i długotrwałych przemyśleniach, zaczęłam pisać mój Achterhuis (sekretna przybudówka). W mojej głowie całość jest już niemal skończona, jednak wiem, że napisanie zajmie trochę czasu, jeśli w ogóle uda mi się to skończyć”.



Dziennik Anny Frank został znaleziony w miejscu, w którym ukrywała się ze swoją rodziną, po tym, jak wszyscy zostali aresztowani. Przechowała go Miep Gies, która pomagała rodzinie Anny. Po wojnie, Miep przekazała pamiętnik wraz z notatnikiem i luźnymi kartkami do rąk ocalałego ojca Anny, Otta Franka, kiedy powrócił po wojnie do Amsterdamu. Pamiętnik czytany jest przez miliony ludzi na całym świecie.

Dostępne wydania:

„Dziennik – Anne Frank” wydawnictwo ZNAK, 2003, ISBN: 83-240-0263-4 (w języku polskim)

„The Diary of a Young Girl: Definitive Edition by Anne Frank” wydawnictwo Puffin Books, 2002, ISBN 0141315180 (w języku angielskim)

„The last Seven Months of Anne Frank”, („Ostatnie Siedem Miesięcy Anny Frank”)

INNE KSIĄŻKI PREZENTUJĄCE HISTORIĘ ANNY FRANK

Willy Lindwer

Wyd. Macmillan, 2000, ISBN 0330391461
(w języku angielskim)

Historia Anny nie zakończyła się wraz z zapisaniem ostatniego słowa w pamiętniku. W tej książce sześć kobiet, które zetknęły się z Anną w ostatnich miesiącach jej życia, opowiada swoje historie. (wiek 10+)

„A Friend Called Anne”

(„Przyjaciółka o imieniu Anna”),

Jacqueline Van Maarsen, pod redakcją Carol Ann Lee,

Wyd. Puffin Books, 2004, ISBN 0141317248
(w języku angielskim)

Książka przedstawia prawdziwą historię przyjaźni dwóch dziewcząt – jedną z nich była Anna Frank. Jacqueline van Maarsen w fascynujący i wzruszający sposób opisuje losy swojej i Anny Frank, ukazując w jaki sposób obie rodziny żyły pod nazistowską okupacją. (wiek 11+)

(„Historia Ewy „przyrodniej” siostry Anny Frank”),

Evelyn Julia Kent i Eva Schloss

Wyd. Castle-Kent, 1999, ISBN 0952371693
(w języku angielskim)

W roku 1944 Eva Schloss została aresztowana i wysłana do obozu Auschwitz. Miała wówczas 15 lat, była więc w tym samym wieku co Anna Frank. Dopiero 40 lat później była w stanie opowiedzieć swoją historię. (wiek 12+)

“Hannah Goslar Remembers”

(„Hannah Goslar pamięta”),

Wyd. Bloomsbury, ISBN 0747540276
(w języku angielskim)

Hannah i jej przyjaciółka, Anna Frank, miały stosunkowo zwyczajne dzieciństwo – chodziły do szkoły, bawiły się w parku, dorastały w normalnej atmosferze. Aż do dnia, kiedy Anna nagle zniknęła, a Hannah i jej rodzina powoli zaczynała pojmować ogrom zmian, które się dokonywały. W tej bardzo poruszającej książce poznajemy trudności życia w okresie II wojny światowej, walkę o przetrwanie kolejnego dnia, wreszcie – koszmar deportacji do obozu koncentracyjnego, gdzie Hannah miała jeszcze raz spotkać Annę. „Zapiski z zielonego zeszytu. Pamiętnik Racheli”

“Eva’s Story: Survivor’s Tale by the stepsister of Anne Frank”,

KSIAŻKI DOSTĘPNE W JĘZYKU POLSKIM, PROPONOWANE JAKO UZUPEŁNIENIE LITERATURY DO PROJEKTU KROKUS:

Anna Wencel, Małgorzata Fus, Agata Kroh
Żydowskie Muzeum Galicja, Kraków 2012,
ISBN 978-83-927559-9-9

Główną część książki stanowi pamiętnik pisany przez fikcyjną bohaterkę, polską Żydówkę Rachelę. Poznajemy ją w czasie wakacji w 1939 roku. Wtedy właśnie ośmioletnia dziewczynka otrzymuje od swojej ciotki zielony zeszyt i zaczyna zapisywać w nim wszystko, co uważa za ważne. Rozstajemy się z Rachelą po wojnie, w 1949 roku. Rachelę jest wówczas osiemnastoletnią dziewczyną z bagażem tragicznych doświadczeń. Większość polskich Żydów nie miała niestety takiej szansy na przeżycie jak ona. Postacie Racheli, jej brata Adama i ich rodziców są fikcyjne, ale ich historię oparto na podobnych przeżyciach wielu żydowskich rodzin. Pamiętnikowi Racheli towarzyszą teksty historyczne opisujące sytuację polskich Żydów w danym okresie, definicje trudniejszych pojęć pojawiających się w tekście, fragmenty wspomnień i pamiętników osób, które jako dzieci przeżyły Zagładę, a także pytania pozwalające lepiej zrozumieć przeczytany tekst oraz skłonić do zastanowienia się nad nim. (Wiek 8+)

„Pamiętnik Blumki”

Iwona Chmielewska

Wyd. „Media Rodzina” 2011, ISBN 978-83-7278-572-5

Ta wielokrotnie nagradzana publikacja, jest opowieścią o mieszkańcach Domu Sierot Janusza Korczaka. Narratorką jest kilkuletnia Blumka. Dzięki tej niezwykle ilustrowanej książce, w której fakty przeplatają się z fikcją, poznać możemy nie tylko życie jej i jej rówieśników w Domu Sierot, ale także idee „Starego Doktora”. (Wiek 7+)

„Pamiętnik Dawida Rubinowicza”

Wyd. Książka i Wiedza, 2005

Pamiętnik Dawida Rubinowicza przedstawia losy małego chłopca i jego rodziny, żyjących w czasach okupacji hitlerowskiej w Polsce. Dawid zapisywał swoje przeżycia w pięciu szkolnych zeszytach, między 1940 i 1942 rokiem. Został zamordowany w Treblince w roku 1942. (Wiek 12+)

„Pamiętnik Rutki Laskier”

Wyd. Polskapresse, Warszawa 2006

Pamiętnik rozpoczyna notatka z 19 stycznia: „Nie mogę uwierzyć, że jest już rok 1942 i minęły cztery lata od momentu kiedy rozpoczęło się to piekło”. Jeden z ostatnich zapisków brzmi: „Gdybym tylko mogła powiedzieć: skończone, umiera się tylko raz... ale nie mogę, ponieważ nawet w obliczu tego koszmaru chcę żyć i nadal czekam na kolejny dzień”. Pamiętnik został opublikowany w języku polskim przez Stanisława Bubina w 2006 roku. W czerwcu 2007 wydawnictwo instytutu Yad Vashem wydało hebrajskie i angielskie tłumaczenie pamiętnika zatytułowane „Rutka’s Notebook: January – April 1943”. (Wiek 14+)

„Listy z getta”

Wanda Lubelska

Biblioteka Narodowa, Warszawa 2000

Jest to zbiór listów pisanych w getcie warszawskim przez Wandę Lubelską do „Zety”, przyjaciółki z harcerstwa. Listy te obrazują życie w getcie, trudną sytuację materialną rodziny Wandy. Autorka i adresatka zginęły w czasie wojny. Wandę wywieziono w 1942 roku pierwszym transportem do Treblinki. Halina Grabowska – „Zeta”, działaczka polskiego podziemia została zamordowana w krakowskim więzieniu latem 1944 roku. (Wiek 14+)

„Listy z getta”

Hana Goldszajd

„Listy z getta”, których autorką była siedemnastoletnia Hanka Goldszajd, mieszkanka Kielc, są zbiorem pocztówek, listów, zdjęć, pamiątek pozostałych po rodzinie Goldszajd. Z całej rodziny nikt nie przetrwał wojny. W książce tej odnajdziemy świadectwo pierwszych lat okupacji, pogarszających się warunków życia, narastających represji i ograniczenia wolności. (Wiek 15+)

„Czarne Sezony”

Michał Głowiński

Wyd. Literackie, 2002

Okupacyjne losy swojej rodziny profesor Głowiński opisał w opublikowanych w 1998 r. wspomnieniach „Czarne sezony”. Jak powiedział, uważa je za najważniejszą książkę życia. W „Czarnych sezonach” opisał także atmosferę niepewności, panującą w jego rodzinie po II wojnie światowej, kiedy osoby pochodzenia żydowskiego wciąż były narażone na prześladowania. (Wiek 15+)

„Dziewczynka z listy

Schindlera: oczami dziecka”

Stella Muller-Madej

Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2001

Książka ta jest wstrząsającą opowieścią o zderzeniu beztroskiego, szczęśliwego dzieciństwa z nieludzkim światem wojny, brudnych mundurów, getta, obozów, o dojrzewaniu w cieniu śmierci. Głęboka wrażliwość, dziecięca naiwność, a jednocześnie przedwczesna dojrzałość i bagaż tragicznych doświadczeń sprawiły, że jej relacja jest czymś więcej niż dokumentem. Zamożna, zasymilowana rodzina Müllerów z niespełna dziesięcioletnią Stellą i czternastoletnim Adamem w 1941 roku zamknięta została w krakowskim getcie, potem w obozie w Płaszowie, a stamtąd trafiła do Auschwitz-Birkenau. Stella zawdzięczała swoje przetrwanie wpływowemu wujowi, dzięki któremu dostała się na listę Schindlera i została wysłana do Brunnlitz na Morawach. (Wiek 14+)

„Dziewczynka w czerwonym płaszczyku”

Roma Ligocka,

KSIĄŻKI DOSTĘPNE W JĘZYKU POLSKIM, PROPONOWANE JAKO UZUPEŁNIENIE LITERATURY DO PROJEKTU KROKUS:

Wyd. Znak, Kraków 2003

Oglądając „Listę Schindlera”, Roma Ligocka rozpoznała samą siebie w postaci dziewczynki w czerwonym płaszczku. Stało się to inspiracją do napisania książki. W „Dziewczynce w czerwonym płaszczku” Ligocka opisała dzieciństwo spędzone w getcie, strach, upokorzenie, śmierć bliskich. (Wiek 12+)

„Wtedy kwitły forsycje: Pamięci dzieci – ofiar Holocaustu”

Joanna Iwaszkiewicz

Wyd. Bis, 2002

Książka poświęcona jest losom żydowskich dzieci w czasach Holocaustu. Składają się na nią reportaże z wędrówek do miejsc związanych z Zagładą oraz śladami tradycji i kultury żydowskiej w Polsce, a także fragmenty dokumentów: pamiętników, relacji, zeznań, pisanych przez same dzieci lub świadków ich wojennych przeżyć. (Wiek 15+)

„Dzieci Holocaustu mówią”, tom 1, Stowarzyszenie Dzieci Holocaustu, 1993

„Dzieci Holocaustu mówią”, tom 2, Stowarzyszenie Dzieci Holocaustu, 2001

Książki zawierają wspomnienia Dzieci Holocaustu, ukazujące okupacyjną rzeczywistość. Niektóre z relacji sięgają także do okresu przedwojennego, inne opisują również lata powojenne. Wskazują różne czynniki i okoliczności, które umożliwiły dzieciom przetrwanie. (Wiek 15+)

„Listy z pudełka. Sekret mojej mamy”

Ann Kirschner,

Wyd. Andrzej Findeisen/AMF Plus Group, 2008

Niewiele jest takich rodzinnych tajemnic, które mają moc zmieniania życia i wypełniania istotnych białych plam w historii. Z drugiej strony niewiele jest takich rodzin, w których matka i córka przypominają Salę i Ann Kirschner. Przez niemal pięćdziesiąt lat Sala zachowywała tajemnicę: przeżyła pięć lat w siedmiu różnych hitlerowskich obozach pracy. Po wojnie zamieszkała w Ameryce, ale nigdy nie wspomniała dzieciom o swoich wojennych przeżyciach. Trzymała w ukryciu ponad 350 listów, pocztówek i fotografii oraz pamiętnik. Dopiero w 1991 roku, w przeddzień operacji serca, ofiarowała je niespodziewanie córce i obiecała odpowiedzieć na wszystkie pytania. Zmieniło to życie Ann – pracownika naukowego, pisarki i producentki medialnej. (Wiek 16+)

„Rzeka wściekłych psów”

Mira Hamermesh,

Wyd. Prószyński i S-ka, Warszawa, 2005

Mira Hamermesh uciekła z Polski jako nastolatka w listopadzie 1939 roku przed koszmarem niemieckiej okupacji. Polegając na swej wrodzonej pomysłowości i buntowniczej naturze nie podzieliła losu większości swych bliskich, którzy zginęli w gettach i obozach koncentracyjnych. Mira opisuje swą pełną niebezpiecznych przygód ucieczkę z kraju przez tereny okupowane przez Sowiec. Jej wędrówka przez Europę zakończyła się w Palestynie w roku 1941. (Wiek 15+)

„Złodziejka książek”

Markus Zusak

Wyd. Nasza Księgarnia, 2011

Akcja książki toczy się w nazistowskich Niemczech przed wybuchem, a także w trakcie II wojny światowej. Historia opowiedziana jest z punktu widzenia Śmierci, która nie jest zadowolona ze swojej pracy. Jedną z niewielu przyjacielskich dusz, które spotyka, jest Liesel Meminger. Dziewczynka znajduje pozostawioną przy grobie swojego brata książkę, stając się w ten sposób tytułową „złodziejką książek”. (Wiek 15+)

„Matka dzieci Holocaustu. Historia Ireny Sendlerowej”

Anna Mieszkowska

Wyd. Muza SA, 2007

Pierwsza książka o Irenie Sendlerowej. Piękna i heroiczna, budująca i przejmująca biografia. Książka Anny Mieszkowskiej dokładnie i szczegółowo opisuje czyny „matki Dzieci Holocaustu”, ujawnia niezwykle format moralny tej wspaniałej postaci. (Wiek 13+)

INNE KSIĄŻKI ZWIĄZANE Z TEMATYKĄ HOLOKAUSTU, DOSTĘPNE W JĘZYKU ANGIELSKIM:

„When Hitler Stole Pink Rabbit” („Kiedy Hitler ukradł różowego królika”)

Judith Kerr

Wyd. Collilns, 2005

Ojciec Anny jest poszukiwany przez nazistów i pewnego dnia znika. Anna i jej brat zostają przez matkę wywiezieni z Niemiec w pośpiechu i zupełnej tajemnicy – daleko od wszystkiego, co znali: domu, przyjaciół, ukochanych zabawek. (Wiek 10+)

„Hana’s Suitcase” („Walizka Hany”)

Karen Levinie

Wyd. Evans Brothers, 2003

W marcu 2000 roku do Tokijskiego Dziecięcego Centrum Edukacji o Holokauście trafiła walizka. Należała do osieroconej dziewczynki o nazwisku Hana Brady. Wszyscy pracownicy Centrum próbowali za wszelką cenę odkryć historię Hany. Kim była? Co się z nią stało? Książka przedstawia losy Hany. (Wiek 10+)

„Hitler’s Canary”, („Kanarek Hitlera”)

Sandi Toksvig

Wyd. Doubleday, 2005

Historia duńskiej rodziny w czasie II wojny światowej. Narratorem jest chłopiec – Bamse, który – wraz z najbliższymi – angażuje się czynnie w ruch oporu. W książce przedstawiona jest jedna z najbardziej spektakularnych akcji pomocy Żydom w czasie II wojny światowej – transport duńskich Żydów do Szwecji. (Wiek 10+)

„The Good Liar” („Dobry Kłamca”)

Gregory Maguire

Wyd. The O’Brien Press, 2002

Akcja książki toczy się we Francji w czasie II wojny światowej i przedstawia historię Marcela i jego braci René i Pierre’a, którzy latem 1940 roku zaprzyjaźniają się z niemieckim żołnierzem. Pojawiają się również kolejne osoby: wuj Anton, który przyprowadza młodą kobietę i jej małą córkę, oferując im schronienie. Zmienia to całkowicie sytuację rodziny w obliczu zbliżającego się zagrożenia ze strony niemieckiej armii. (Wiek 10+)
Podręcznik dla nauczycieli, dostępny za darmo na stronie www.obrien.ie/schools

„Erika’s Story” („Historia Eriki”)

Ruth Vander Zee, ilustracje: Roberto Innocenti

Wyd. Cape, 2004

Z wagonu przeznaczonego do transportu zwierząt, z drogi ku śmierci, rodzina Eriki wypchnęła ją na zewnątrz, do życia. Erikę przyciągnęła obca kobieta, która ryzykowała życiem, opiekując się nią. Opiekunka Eriki dała jej nowe nazwisko i nową datę urodzenia, zapewniła dom, jedzenie, ubranie i życie. Ta wypełniona obrazami książka opowiada niecodzienną historię przetrwania w obliczu horroru II wojny światowej. (Wiek 10+)

„Mischling, Second Degree” („Mieszaniec, druga kategoria”)

Ilse Koehn

Wyd. Puffin Books

Ilse Koehn miała sześć lat, kiedy w 1935 roku została uznana za „mieszaniec”, obywatela drugiej kategorii w nazistowskich Niemczech. Stało się tak tylko dlatego, że była żydowskiego pochodzenia. (Wiek 10+)

„Rose Blanche” („Biała Róża”)

Ian McEwan, ilustracje: Roberto Innocenti

Wyd. Red Fox, 2004

Rose Blanche (Weiße Rose lub też White Rose) to nazwa grupy stworzonej przez młodych niemieckich obywateli, którzy bezskutecznie protestowali przeciwko wojnie. Rose to także mała dziewczynka, bohaterka tej ilustrowanej książki, która obserwuje ulice swego małego miasta powoli zapełniające się wojskiem. Kiedy odkrywa miejsce, w którym uwięzione są, za ogrodzeniem z drutu kolczastego pod napięciem, głodne dzieci, zaczyna przynosić im jedzenie. Książka w niezwykle wymowny sposób ilustruje horror Holokaustu. (Wiek 10+)

„War Children” („Dzieci wojny”)

Phil Robins

Wyd. Scholastic, 2005

Korzystając z zasobów archiwum nagranych dźwiękowych Imperial War Museum, Phil Robins zebrał wyczerpujący zbiór relacji naocznych świadków, dorastających w czasach II wojny światowej. Książka zawiera nie tylko informacje dotyczące losów brytyjskich dzieci w czasach nalotów na Londyn. Przedstawia także relacje ludzi, którzy przetrwali Holokaust w całej Europie, oraz historie niemieckich dzieci, które widziały na własne oczy zniszczenie swojego kraju. (Wiek 15+)

„Surviving Hitler” („Przetrwać Hitlera”)

Andrea Warren

Wyd. Hodder

Jest rok 1942. Piętnastoletni Jack Mandelbaum dotarł właśnie z transportem do nazistowskiego obozu koncentracyjnego. Oderwany od swojej rodziny doświadcza głodu, chorób i porażającej brutalności. Książka prezentuje wstrząsającą historię, opowiedzianą przez Jacka. (Wiek 12+)

„One Small Suitcase” („Jedna mała walizka”)

Barry Turner

Wyd. Puffin Books

Książka przedstawia historię dzieci wyrwanych z rąk nazistów i ocalonych. Przywiezione do Anglii, rozpoczynają nowe życie. Historia, zaprezentowana wcześniej w wysoko cenionej książce „I policjant się uśmiechnął” („And the Policeman Smiled”), została na nowo zaadaptowana przez Barrego Turnera i zamieniona w opowiadanie dla dzieci. (Wiek 12+)

DODAJ SWOJE WŁASNE TYTUŁY DO LISTY

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Dodaj również strony internetowe do listy:

DODAJ SWOJE WŁASNE TYTUŁY DO LISTY

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Dodaj również strony internetowe do listy:

DODAJ SWOJE WŁASNE TYTUŁY DO LISTY

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Tytuł

Autor

Wydawnictwo

Dodaj również strony internetowe do listy:



Holocaust Education Trust Ireland
Learning from the past - lessons for today

Clifton House, Lower Fitzwilliam Street, Dublin 2, Ireland
Tel: +353 1 6690593 Email: info@hetireland.org Website: www.hetireland.org



This material has been produced with support from the Department of Education and Skills, Ireland



Co-funded by the Europe for Citizens programme of the European Union

